

ARTIKELEN

Mediation-bemiddeling en 'best practices' in Vlaanderen en Nederland

TMD-workshop tijdens de FBC Mediation Week 2017 te Brussel

Annie de Roo & Herman Verbist

Onder auspiciën van de Belgische Federale Bemiddelingscommissie (FBC) vond van 16 tot en met 20 oktober 2017 de tweede, jaarlijkse Mediation Week plaats. Deze week werd georganiseerd in samenspraak met diverse partners die actief zijn op het vlak van bemiddeling-mediation. Het *Nederlands-Vlaams tijdschrift voor Mediation en conflictmanagement* (TMD) was een van die partners, daarbij ondersteund door de uitgeverijen Intersentia en Boomjuridisch.

Op donderdag 19 oktober 2017, de centrale dag van de FBC Mediation Week 2017, organiseerde de TMD-redactie een workshop met als thema 'Mediation-bemiddeling en best practices in Nederland en Vlaanderen: stand van zaken'. De keuze voor dit onderwerp lag voor de hand. In zowel Nederland als Vlaanderen-België ontwikkelt de activiteit van mediator zich in snelle vaart tot een volwaardig beroep met alles wat daar gewoonlijk bij hoort. Hierbij kan men denken aan gedragscodes, reglementen, model mediationovereenkomsten, tuchtrechtspraak en de toekenning van een (wettelijk) verschoningsrecht of geheimhoudingsplicht. Het is duidelijk dat de regulering van mediation, en daarmee de ontwikkeling van het beroep van mediator, in beide landen serieus ter hand is genomen. Met als gevolg dat hierover op diverse podia en in diverse media al het nodige is gezegd en geschreven – binnen en buiten onze landsgrenzen. Dit is veel minder het geval wanneer het andere manieren betreft die kunnen bijdragen aan de verdere professionalisering – of anders gesteld – aan de verbetering van de beroepsuitoefening van de mediator en zijn mediationpraktijk. *Best practices* zijn daarvan een (goed) voorbeeld. Het signaleren van nieuwe ontwikkelingen en de gelegenheid bieden om daarover van gedachten te wisselen en te publiceren past geheel bij het streven van TMD: het bieden van een platform voor kritische reflectie op bemiddeling-mediation als praxis vanuit een multidisciplinair perspectief.

Daarom viel de keuze op best practices als het centrale thema van de TMD-workshop, een nog betrekkelijk onbekend fenomeen in het land van bemiddeling-mediation. Een goed moment om het mogelijke nut van best practices te verkennen.

Een eerste verkenning van het onderwerp liet zien dat de Mediatorsfederatie Nederland recent is begonnen met het online publiceren van best practices.¹

1 Zie www.mfnregister.nl.

Annie de Roo & Herman Verbist

Daarentegen lijkt er in België-Vlaanderen nog geen nood te zijn aan best practices. Dat roept de vraag op waarom best practices in Nederland wel en in België (nog) niet hun intrede hebben gedaan. Waar hangt dit verschil mee samen? Deze vragen kunnen niet eenvoudig worden beantwoord. Tijdens de TMD-workshop bleken de sprekers en ook de deelnemers er verschillende verklaringen en meningen op na te houden. Bij nader inzien misschien niet zo verrassend, nu de sprekers, en dat gold zeker ook voor het aanwezige publiek, een zeer diverse achtergrond in de praktijk van bemiddeling hebben.

De sprekers waren:

Judith Simon-Emaus, directeur van het bureau van de Mediatorsfederatie Nederland (MfN) en van de Stichting Kwaliteit Mediators te Rotterdam. MfN bevordert de ontwikkeling van het beroep van mediators en de verdere inrichting van het kwaliteitsstelsel: het MfN-register.

Christine Jacobs, advocaat, erkend bemiddelaar in onder meer familiezaken, criminologie en docent in het Postgraduaat Bemiddeling programma van de KULeuven.

Helena De Backer, advocaat-bemiddelaar met name op het vlak van commerciële en arbeidsgeschillen. Zij is erkend bemiddelaar bij onder meer het International Mediation Institute, de Federale Bemiddelingscommissie, en bMediation.

Marc Simon Thomas, universitair docent rechtssociologie en onderzoeker bij het Montaigne Centrum voor Rechtspleging en Conflictoplossing, Universiteit Utrecht. Hij verrichtte onder meer het evaluatieonderzoek naar de werking van *peer review* als onderdeel van het MfN-kwaliteitsstelsel.

De workshopleiding was in handen van ondergetekenden in hun hoedanigheid van TMD-redacteurs.

Om enige structuur aan te bieden in het verloop van de workshop had de TMD-redactie de sprekers vooraf onder andere de volgende vragen voorgelegd:

- Hoe zou u best practices omschrijven? Wat zijn best practices?
- Welke best practices op het vlak van bemiddeling zijn er in Vlaanderen en Nederland?
- Door wie, welke organisatie, worden best practices in bemiddeling opgesteld en geïntroduceerd?
- Worden best practices ontwikkeld door de betrokken organisatie zelf – bijvoorbeeld door FBC of MfN – of door middel van benchmarking met andere bemiddelingsorganisaties?
- Is de ontwikkeling van best practices nuttig, noodzakelijk voor de verdere professionalisering van bemiddeling in Vlaanderen en Nederland?
- Dienen best practices in bemiddeling ‘evidence based’ te zijn?
- Wat is de relatie tussen best practices en regelingen zoals een bemiddelingsprotocol, gedragscode, tuchtrechtspraak?
- Wat is de eventuele toegevoegde waarde van best practices in mediation?

- Is de mate van toegevoegde waarde van best practices afhankelijk van een bepaalde stijl van bemiddeling, zoals faciliterende, evaluatieve, transformatieve mediation?

Deze vragen vormden de rode draad in de presentaties tijdens de TMD-workshop en vormen tevens het leidmotief in de drie hiernavolgende korte bijdragen van Judith Simon-Emaus, Christine Jacobs en Marc Simon Thomas. Niet alle vragen konden diepgaand onder de loep worden genomen – de beperkt beschikbare tijd, de verschillende situaties in Vlaanderen en Nederland en de levendige discussies die volgden op de presentaties waren daaraan debet.

Judith Simon-Emaus benadrukt in haar bijdrage 'Het MfN-register: een kwaliteitskeurmerk waarop de samenleving kan bouwen' de relevantie van best practices voor de individuele mediator en de beroepsgroep als geheel, gebaseerd op een bestaande praktijk. Bij de Mediatorsfederatie Nederland hebben best practices de status van 'aanbevolen werkwijzen'. Ter illustratie neemt zij twee best practices onder de loep, waarbij zij ook aandacht besteedt aan de wisselwerking tussen best practices en bijvoorbeeld tuchtrechtspraak.

Christine Jacobs belicht in haar bijdrage 'Best practices in Vlaanderen' bemiddeling en best practices vanuit een andere invalshoek, die van de gebruiker – dus vanuit het perspectief van de conflictpartijen. Voor haar is cruciaal dat de bemiddelaar continu nagaat wat de verwachtingen en belangen van de conflictpartijen zijn. Haar opvatting is dat de bemiddelaar zijn of haar aanpak steeds dient af te stemmen op de noden van conflictpartijen in de gegeven situatie. Zij wordt daarin gesteund door recente, wetenschappelijke onderzoeksbevindingen. De vraag die zich aandient, is of een dergelijke aanpak – het continu exploreren door de mediator of de gekozen aanpak nog wel aansluit op de noden van partijen – ook niet kan (of moet) worden beschouwd als een best practice?

In zijn bijdrage 'Nut en noodzaak van best practices in mediation bezien vanuit het evaluatieonderzoek naar Peer Review onder MfN-registermediators' benadrukt Marc Simon Thomas dat om te kunnen bepalen wat de relevantie van best practices kan zijn, we moeten weten met welk doel ze worden ingezet. En ook vanuit wiens perspectief ze moeten worden beoordeeld: vanuit de individuele mediator of vanuit de mediators als beroepsgroep? Verder lijkt hij geen voorstander te zijn van het dwingend voorschrijven van best practices.

Zoals reeds aangekondigd bestaan er zeer verschillende opvattingen over de rol en betekenis van best practices in mediation-bemiddeling – zo ook bij de auteurs en sprekers van de TMD-workshop. Wellicht is de opvatting van Helena De Backer, de vierde spreker tijdens de TMD Workshop, over best practices in bemiddeling het meest uitgesproken of – in haar eigen woorden – het meest radicaal. Zij stelt zich op het standpunt dat wanneer er een (wettelijk) mediationstatuut is zoals in België of andere regelingen zoals gedragscodes, best practices in bemiddeling niet nodig zijn. En wellicht nog fundamenteler, dat het vooral aan de individuele mediator is om te bepalen hoe zij of hij te werk gaat, niet gehinderd door te veel mediationtheorie, mediationdogmatiek of mediation best practices ...

Annie de Roo & Herman Verbist

Foto 1 Workshop wordt ingeleid door Annie de Roo

Foto 2 Het Belgische deel van het panel, v.l.n.r. Herman Verbist, Helène De Backer en Christine Jacobs

Foto 3 *Het Nederlandse deel van het panel, v.l.n.r. Marc Simon Thomas, Judith Simon-Emaus en Annie de Roo*

